

Chránené územia ČR

Kolektív: **Chránená území ČR I.** Agentura ochrany přírody a krajiny ČR v Praze. Praha 1996, 319 s.

Agentúra ochrany prírody a krajiny Českej republiky vydala prvý diel kolekcie, ktorá by mala mať 10 dielov a poskytnúť komplexné informácie o chránených územiach a ochrane prírody v ČR.

Pozoruhodný je nápad vydať publikáciu aj v 17 čiastkových zväzkoch, samostatne pre okresy a chránené krajinné oblasti. Tieto separáty podľa editora RNDr. J. Nemca „*môžu slúžiť ako učebnice regionálnej ekologickej výchovy v rámci výučby prírodopisu na základných školách*“.

Publikácia je bohato ilustrovaná farebnými fotografiami, ktoré predstavujú vybrané časti chránených krajinných oblastí, prírodných a národných prírodných rezervácií či pamiatok, chránené druhy rastlín, živočíchov a chránené stromy. Textová časť je odbornou spracovaná na takej úrovni, ktorá umožňuje štúdium nielen špecialistom, ale širokému okruhu ochranársky orientovaných čitateľov.

Texty sú racionálne členené výstižnými piktoqramami a dopĺňajú ich orientačné farebné mapy. Všetky informácie majú vysokú odbornú úroveň, pretože na vzniku publikácie sa podieľali významní vedci a špecialisti, pracovníci správ veľkoplošných chránených území a úradov životného prostredia.

Prvý diel Chránených území ČR je venovaný stredným Čechám, ktoré sú členené na 12 okresov a je tu 5 chránených oblastí.

Autori predstavili stredné Čechy z hľadiska ich geologického vývoja, charakteru reliéfu, historického osídlenia a pedológie. Veľkú pozornosť venovali rastlinstvu a živočíšstvu, vyznačujúcemu sa mimoriadnou diverzitou stanovišť. Osobitne sa zaoberajú ochranou prírody stredných Čiech v zmysle zákona ČNR č. 114/92 Sb. o ochrane prírody a krajiny.

Dvanásť okresov: Praha-západ, Beroun, Kolín, Benešov, Kutná Hora, Mělník, Praha-východ, Nymburk, Mladá Boleslav, Příbram, Rakovník a Kladno je podrobne zhodnotených z hľadiska abiotických aj biotických zložiek krajiny: geologickej stavby, pôdneho krytu, hydro-logických podmienok, rastlinných a živočíšnych spoločenstiev. Činnosť človeka je charakterizovaná

z historického i súčasného pohľadu. Osobitnú pozornosť autori venovali maloplošným chráneným územiám – prírodným rezerváciám, prírodným pamiatkam a pod., spolu s lokalizáciou výskytu.

Podobným spôsobom sú charakterizované chránené krajinné oblasti: Blaník, Český ráj, Český kras, Křivoklátsko, Kokořínsko. Z týchto území je najstaršia CHKO Český ráj (1955), najmenšia a súčasne najmladšia je CHKO Blaník. Najväčšia CHKO Křivoklátsko (1978) je zároveň biosférickou rezerváciou, ktorú UNESCO zaradilo do svetovej siete biosférických rezervácií r. 1977.

Biotypy Slovenska

Príručka k mapovaniu a katalóg biotopov Slovenska. Vydal Ústav krajinej ekológie SAV, 1996, 192 strán.

Tri a pol roka po prvom vydaní vyšlo v polovici r. 1996 druhé doplnené vydanie Biotopov Slovenska. Vychádza napriek ťažkostiam vo financovaní projektov Biotypy Slovenska, ktoré mapovanie a tvorbu databázy biotopov zastrešujú. Zásluhu na tom má dobrovoľné a nezaplatené úsilie (ako to už býva zvykom) nadšencov z radov vedcov, odborníkov a pracovníkov MŽP SR zapojených do projektu.

Druhé vydanie katalógu biotopov obsahuje doplnené a sprísnené údaje zo všetkých typov biotopov, pribudli vysokohorské biotypy v subalpínskom a alpínskom stupni a nové zoznamy ohrozených taxónov.

Úvodná časť publikácie obsahuje základné údaje o manažmente, cieľoch a úrovniach mapovania biotopov a využití jeho výsledkov, ako aj informačnej databázy v praxi. Obsahom základnej mapovacej jednotky – biotopu – sú podľa autorov živé organizmy, ostatné zložky tvoria jeho prostredie. Užívateľ tu nájde aj praktický návod na mapovanie a vyplnenie terénneho formulára.

Pri tvorbe katalógu museli autori riešiť špecifické problémy, ktoré vznikli napr. zosúlaďovaním údajov z rozličných zdrojov a rôznych náhľadov na hodnotenie biotopov rôznymi špecialistami. Informačný systém Biotopov Slovenska v mnohom nadväzuje a dopĺňa už existujúcu databázu ochrany prírody a databázu fauny Slovenska a z dôvodov kompatibility prevzal aj ich systém hierarchic-

Na Slovensku v ostatných desiatich rokoch vyšli (dnes už však nevychádzajú) monografie charakterizujúce jednotlivé chránené krajinné oblasti. Sú to cenné publikácie pre odborníkov, nie sú však pútavé pre bežného záujemcu o otázky a fakty z oblasti ochrany prírody. Nechá sa na Slovensku sponzor a tím odborníkov, ktorí by existujúce poznatky sprostredkovali podobnou formou, akou ich predstavuje táto česká publikácia? Sponzorom, ktorý jej vyjednanie umožnil, bola Spoločnosť Procter & Gamble.

Dagmar Sláviková

kého kódovania. Základom katalógu sú typy biotopov, charakterizované predovšetkým vegetáciou, biotypy bez vegetácie sú charakterizované fyzickými vlastnosťami a abiotickými faktormi. V prípade biotopov, kde existujú odlišné požiadavky na ich hodnotenie zo strany zoológov a botanikov (stožaté a pomaly tečúce vody), uvádzajú sa oba systémy ich členenia. Pri dostatočne preskúmaných biotopoch je opísaná ich fyziognómia, druhové zloženie vegetácie, príp. živočíšstva, typ ekotopu, vzácnosť a ohrozenosť biotopu a jeho rozšírenie na Slovensku. Obsahom katalógu sú biotypy lesov, kriačín a skupín stromov mimo lesa, vysokohorské biotypy, biotypy skál, sutín a plytkých pôd, xerothermné travnino-bylinné biotypy, biotypy lúk a pasienkov, rašelinísk a slatinísk, biotypy stojatých vôd a mokradí, tečúcich vôd, brehov vôd, podzemných vôd, podzemných a antropogénne biotypy. Zatiaľ neboli spracované biotypy kompaktných sídel, ktoré vyžadujú špecifické kritériá hodnotenia a iné miery spracovania.

Príručka obsahuje aj aktuálne zoznamy ohrozených vzácných a chránených taxónov flóry a fauny, ktoré sú významným kritériom hodnotenia biotopu.

Veríme spolu s garantom projektov Biotypy Slovenska a vedeckým redaktorom publikácie, prof. Ružičkom, ako aj autorským kolektívom, ktorý tvoria špecialisti širokej škály odbornej profilácie, že vydanie tejto publikácie prispeje k celoplošnému naplneniu a zhodnoteniu informačného systému biotopov Slovenska ako jedného zo základných zdrojov údajov pre výskum, ochranu a plánovanie krajiny.

Dagmar Štefunková